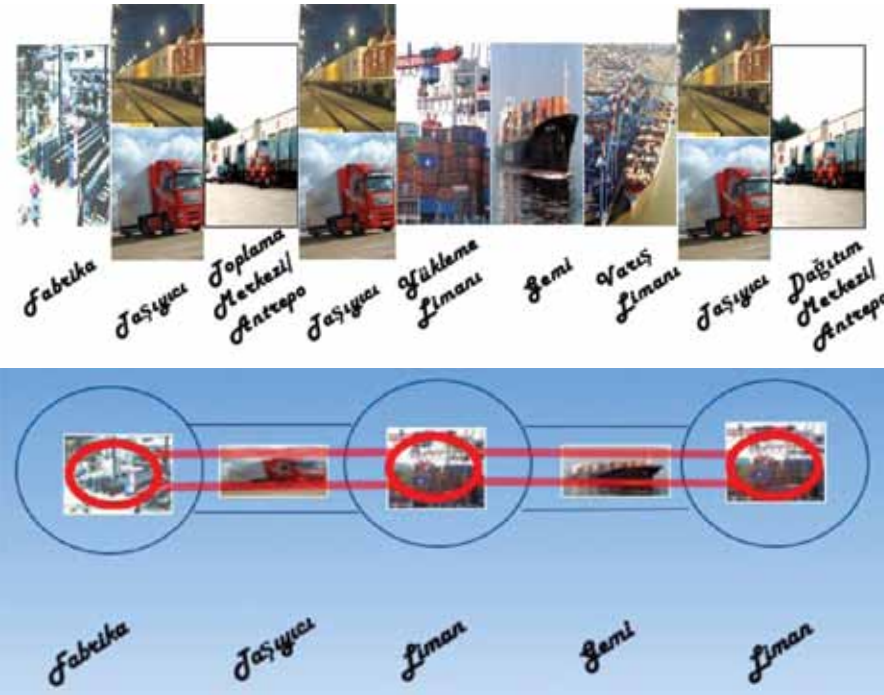

Liman güvenliği ve tedarik zinciri güvenliği içindeki yeri

Dünya ticaretinin %90'ından fazlasını deniz taşımacılığının oluşturduğunu göz önüne alırsak limanların tedarik zinciri içindeki önemini de anlayabiliriz. Standart bir tedarik zincirinin en az iki aktörü liman tesislerinden oluşmaktadır.

Mete YAZMAN / Özel Güvenlik Müşaviri
MYD ÖZEL GÜVENLİK DANIŞMANLIĞI

Ülkemizde liman güvenliği denilince ilk akla gelen "ISPS Kod Uygulamaları" ve RSO hizmetleridir. Bu konudaki odak noktası ise; limanlar tarafından alınan tedbirlerin onaylanmasının sağlanması, diğer bir deyişle; yasal yükümlülüklerin yerine getirilmesi olarak ortaya çıkmaktadır. Aslında dikkate alınması gereken ise; çok daha geniş bir bakış açısı ile tedarik zinciri içinde güvenlik tedbirlerinin kesintisiz olarak devam etmesidir. Tedarik zinciri kavramını her sektör kendine uygun şekilde kullanabiliyor. Bu gün baktığımızda herhangi bir şirketteki lojistik sorumlusu kendisini tedarik zinciri sorumlusu ya da satın alma uzmanı kendisini tedarik zinciri uzmanı olarak tanıtabiliyor. Global manada ise tedarik zinciri; herhangi bir malın üretiminden son kullanıcı öncesine kadar katkıda bulunan tüm unsurları içine alıyor. Dünya ticaretinin %90'ından fazlasını deniz taşımacılığının oluşturduğunu da göz önüne alırsak limanların tedarik zinciri içindeki önemini de anlayabiliriz. Standart bir tedarik zincirinin en az iki aktörü liman tesislerinden

oluşmaktadır. Zincirlerin evrensel kuralı tabii ki tedarik zinciri için de geçerlidir; her zincir en zayıf halkası kadar sağlamdır. Tedarik zinciri içindeki her aktör, kendisi için gerekli güvenlik tedbirlerini almakla birlikte; zincirin diğer unsurlarının da risklerini göz önüne almak durumundadır. Bir örnek vermek gerekirse; boya üreten ve ihracat yapan bir kimyasal tesis için en önemli risk "yangın" ola-

rak belirlenebilir. Ancak; bu fabrikada üretilen malzeme doğrudan limana gönderilip yurt dışına sevk ediliyorsa, bu tesis liman için önemli risklerden olan kaçakçılık veya yasadışı göç risklerini de göz önünde tutmak zorundadır. Doğal olarak herhangi bir limanda bu tehditleri gerçekleştirmek isteyenler, bir önceki durağı da kullanmak isteyebilirler. Yukarıda belirttiğimiz gibi liman-

Mete YAZMAN

larda uygulanan ISPS Kod denildiğinde akla gelen; yasal yükümlülüklerin yerine getirilmesi oluyor. Ancak ISPS Kod aslında bir kalite standardı olarak ele alınmalıdır. Bu konudaki en büyük eksiklik ise; ISPS Kod kapsamında alınacak tedbirler için kriterlerin tam belirtilmemiş olmasıdır. Bu nedenle ISPS Kod uygulanırken tedarik zinciri için kullanılan diğer uluslararası standartlarla birlikte kullanılmalıdır. Tedarik zinciri güvenliği için kullanılacak uluslararası güvenlik standartlarının bazılarını aşağıda görebilirsiniz.

C-TPAT (Gümrük-Terörizme Karşı Ticari Ortaklık): Bu aslında A.B.D. Hükümeti adına Gümrük Teşkilatı tarafından oluşturulan ve kullanılan bir standarttır. Kasım 2001'den beri kullanılmaktadır. Doğrudan muhatabı A.B.D. şirketleridir. A.B.D Hükümeti; herhangi bir USA şirketi ile ticaret yapan firmaların ticari faaliyetin her safhasında terörizme karşı gerekli tedbirleri almış olmasını istiyor. Şirket, yurtdışındaki ortak-

larından bu tedbirlerin alındığını gösteren prosedürleri isteyip Amerikan Gümrük Teşkilatına iletiyor. Amerikan Gümrük Teşkilatı ise örnekleme olarak her yıl belli sayıda tesisi (Üretim tesisleri, depo ve limanlar vb.)denetliyor. Yapılan denetimde yeterli tedbirler alınmadığı belirlenirse; Amerikan şirketinin o firmalarla ticaret yapmasına müsaade edilmiyor.

TAPA (Taşınan Malları/Ürünleri Koruma Birliği): Silikon Vadisi'nde üretim yapan firmaların ürünlerinin korunması için; 1997 yılında Intel, Compaq ve Sun Microsystem güvenlik yöneticilerinin bir araya gelmesi ile oluşturulan güvenlik standardıdır. Bu programın başarıya ulaşması üzerine TAPA isim değişikliği ile bölgesel olarak tüm dünyada kullanılmaya başlandı. Türkiye'nin de dâhil olduğu Ekonomi Bölgesi TAPA EMEA sorumluluk alanı içindedir.

AEO (Yetkilendirilmiş Ticari Operatör): Özellikle USA tarafından uygulanan C-TPAT standardının yerini alabilmesi için Dünya Gümrük Teşkilatı ile Avrupa Birliği tarafından yapılan çalışma sonucunda belirlenmiştir. 2009 yılından beri kullanılmaktadır. Fiziki güvenlik standardının yanı sıra; şirketlerin ekonomik durumları ile gümrük geçiş kriterlerini de içinde barındırmaktadır. Özellikle Avrupa Birliği ülkeleri tarafından tercih edilmektedir. Gümrük işlemleri kriterlerini de içermesi nedeni ile

“ Zincirlerin evrensel kuralı; her zincir en zayıf halkası kadar sağlamdır. Tedarik zinciri içindeki her aktör, kendisi için gerekli güvenlik tedbirlerini almakla birlikte; zincirin diğer unsurlarının da risklerini göz önüne almak durumundadır. ”

şirketlere büyük kolaylık sağlamaktadır. Gümrük Bakanlığı tarafından da Yetkilendirilmiş Yükümlü uygulaması ile 2014 yılından itibaren yürürlüğe sokulmuştur. Yurt dışına ihracat yapan üretim tesisleri ve taşıyıcıları ilgilendirmektedir.

ISO 28.000:2007 (Tedarik Zinciri Güvenlik Yönetim Sistemi): Bu uluslararası standart; tedarik zinciri güvenliği yönetim sisteminin gereklerini tanımlar ve bu sistemi uygulamak isteyen kuruluşlara bir yönetim modeli sağlar. Kapsamı diğer tüm standartları örter. Kuruluşun tedarik zinciri güvenliği ile ilgili faaliyetlerini diğer yönetim sistemleri ile aynı şemsiye altına alarak; tedarik zinciri risklerinin etkin yönetilmesini hedefler.